

שיחה

יציאת שבת
6:25

כניסת שבת
5:26

יוצא לאור לעילוי נשמת הקדושים

מיכאל יצחק מליק ואברהם פלדמן הי"ד

פרשת צו - זכור, אדר ב' תשע"ד שנה שלושים וחמש, גיליון מס' 25

גליון זה יוצא לאור בחסות עיריית רחובות, האגף למוסדות העירייה, המחלקה לתרבות תורנית

אברהם

הקשר בין הקמת המשכן, יום כיפור ופורים

פרשת השבוע עוסקת, בין השאר, בהכנות של משה רבינו, אהרון הכהן ובניו, לקראת היום הגדול - יום חנוכת המשכן. התורה מאריכה לפנט, את כל מה שעשה משה רבינו לאהרון ולבניו: רחץ אותם במים והלביש אותם את הבגדים - שמונת הבגדים לאהרון וארבעת הבגדים לבניו, משח אותם ואת כלי המשכן בשמן המשחה, וכן הקריב את כל הקרבנות וחיטא את המזבח.

הסיבה שהאריכה התורה בתיאור מעשי משה רבינו, הוא לא בכדי. התורה באה ללמד אותנו, שלפני כל דבר גדול וחשוב, צריך להתכונן לכך. לא שייך להגיע לאירוע משמעותי - במיוחד רוחני - ללא הכנה מתאימה.

יום הקמת המשכן והשראת השכינה בעם ישראל, היה ללא ספק יום גדול לעם ישראל, יום שבו ראו עם ישראל שהקב"ה אכן כיפר להם על חטא העגל. ליום כזה, צריך הכנה מתאימה.

הדבר מתאים ביותר גם ליום **הקדוש** הבא עלינו לטובה - יום הפורים, החל במוצאי שבת. ידוע, שיום כיפור הוא ק-פורים. היינו, שהיום הכי קדוש וטהור בשנה, יום כיפור, הוא כמו פורים. רואים מזה שפורים הוא יום כל כך קדוש, שיום כיפור הוא כמוהו, דהיינו, בדרגה רוחנית לא יותר מפורים.

אם כן, צריך לדעת, שאי אפשר לבוא בפתאומיות ליום הפורים, ללא שום הכנה מתאימה. לא ניתן ליום כה חשוב לחמוק מבין אצבעותינו, ללא שניקה ממנו משהו לכל השנה כולה.

ואולי, אפשר לקבל מיום הפורים את המסר החשוב שמשווה אותו ליום כיפור וכן ליום הקמת המשכן.

הקב"ה מצווה את בני ישראל לבנות לו משכן - מקום להשראת השכינה. לפני שבני ישראל הספיקו לבנות את המשכן, הם חטאו בעגל, אמרו (שמות לב, ד): "אלה אלהיך ישראל, אשר העלונך מארץ מצרים". הקב"ה רצה למחות את כל עם ישראל ולהתחיל הכל מחדש דרך משה רבינו. אך משה רבינו התפלל להקב"ה, עד שביום כיפור אמר לו הקב"ה: "סלחתי פדבךך" (במדבר יד, כ). מיד אחרי שהקב"ה סלח לעם ישראל, חזר משה רבינו לבני ישראל ומצווה אותם לבנות את המשכן, שזה מסמל לא רק שמחל להם הקב"ה, אלא שממשיך הקב"ה את היחס אליהם כאילו לא חטאו בעגל. לדרגה כזאת אפשר להגיע, אחרי הכרת החטא וחזרה בתשובה מלאה.

זה גם מה שקרה עם היהודים בשושן הבירה. מרדכי היהודי ציווה להם, שלא ללכת לסעודה של אחשורוש. אך, הם הלכו ונהנו מסעודתו של הרשע, והעונש שלהם בא מיד אחר כך בצורת גזירתו של המן: להשמיד, להרוג ולאבד את כל היהודים" (אסתר ג, יג). וכיצד התבטלה הגזירה לבסוף? על ידי שבני ישראל חזרו בתשובה באמת, צמו והתפללו לקב"ה שימחל להם, ואכן נתבטלה הגזירה, ויותר מכך: "ונהפוך הוא, אשר ישלטו היהודים המה בשנאיקהם" (שם ט, ב).

בדרך זו אפשר להתכונן ליום הקדוש הזה, נתחזק באמונה ובקיראת שמים, נייחד עלינו את שמו של הקב"ה ונתפלל, שהחודש הזה יתפך לחודש של שמחה בבניין בית המקדש.

ר' אלי פורטנוי

גיליון זה מוקדש לע"נ אבינו וסבנו היקר
ר' אלתר זינדל ב"ר בן-ציון פוגל זצ"ל, נלב"ע י"ד באדר ב' תש"ס
גיליון זה מוקדש אף לע"נ האשה החשובה
מרת הלנה ע"ה בת ר' יעקב סטרסולץ ז"ל, נלב"ע י"ח באדר ב' תשס"ה
כמו כן מוקדש גיליון זה
לע"נ ר' יעקב אויגן ב"ר משה וייס ז"ל, נלב"ע י"ז באדר ב' תשל"ב
נתרם ע"י בנו חיים וייס ומשפחתו שיחיו
תנצב"ה

עיריית שושן - לוח מודעות

חצר המלך אחשורוש והאגודה למען החייל

מזמינים את כל חיל פנס ומדי מדרגת: פרטם ועד דרגת: שר מדינה למשתה אשר יערך "בחצר גינת ביתן המלך" במלאת שלש שנים למלכות אחשורוש ירום הודו

תלבושת חובה: חור, כרפס ותכלת תפריט: כיד המלך (ניתן לבחור בין יד מבושלת, אפוייה או על הגריל)

המזון והמשקאות בהכשר בית דין פדדת המלך"

מחסן עצים - עץ גבוה

ברשותנו מלאי גדול של עצים לכל מטרה. עצים מכל הסוגים, בכל אורך ובכל עובי. מנסרים עצים לפי הזמנה מיוחדת.

נמצא במחסננו עץ מיוחד באורך חמישים אמה העץ יובא על ידי המן בן המדתא האגגי ביבוא אישי מתיבת נח. מאחר ולאור ההתפתחויות - לא נמצא לו שימוש ימכר העץ בהנחה גדולה.

צפנת פענח לפורים

פחות ולא פעולה חשבונית!

פתרונותיכם מהרו ושילחו

ל: יערי (עבור צפנת פענח) רחוב גלזר 15 רחובות

או לדוא"ל nafya@neto.net.il

משטרת פרס ומדי מחוז שושן

לאחר חקירה מאומצת של המחלקה הכלכלית והיחידה לחקירות הונאה, נמצא, כי המחסור בחמאה, שנוצר לאחרונה בשווקים, נוצר בגלל מעילה. באחרונה נעצר המשנה למלך מר המן בן המדתא האגגי מר האגגי נחשד, כי במהלך מחקם צבר במחסניו מאות טונות של חמאה מובחרת. החקירה העלתה, כי הכמות שהועלמה הייתה כל כך גדולה.

מערכת "שיח" מברכת את ציבור הקוראים בברכת פורים שמח "ליהודים היתה אורה ושמחה, וששון ויקר, כן תהיה לנו"

לקוראינו: מאמרים המופיעים ללא ציון שם הכותב, נכתבו על ידי חברי המערכת

חברי המערכת: הרב אברהם פוס, משה רוט, נפתלי יערי, יהודה מליק העריכה בסיוע אברכי כולל "יד ברודמן" ללימודי הוראה ודיינות, בית שפירא, רחובות טלפון: 08-9412048 אתרנו באינטרנט: www.pirsuma.com/siach הדפסה: דפוס ש.ה.ר. רחובות טל. 08-9475106

למה נכנסה מגילת "אסתר" לתנ"ך?

כידוע, הייתה התלבטות בשאלה זו בחז"ל ולא נדון בזה עתה. ואם היא נכללה לבסוף בכתבי הקודש, זה בזכות תרומתה להשקפה היהודית. ומה תרומתה? יש אומרים, שהיא הוכחה לפעולות הקב"ה בהסתר, הוא שולט בהיסטוריה ו"מגלגל" את העניינים כרצונו. ויש אומרים, שזה מלמדנו על סופם של כל הקמים עלינו לכלותנו והקב"ה מצילנו מידים אי מניח, שיש עוד ועוד לקחים, אבל אני רוצה להתמקד במה שנראה לי כמסר החשוב ביותר, שאין אותו בספרים אחרים כלל. את הרעיונות הני"ל, ניתן למצוא בספרים נוספים בתנ"ך. מהו הרעיון המרכזי? בעיית האנטישמיות!

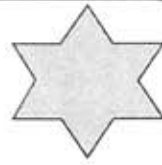
ומיד ישאל השואל: אבל כבר פרעה רצה להשמידנו ועל כן, הוא האנטישמי הראשון?! אך לא! לפרעה הייתה בעיה קיומית אמיתית לעמו, והייתה לו סיבה (ולא אוכל להרחיב עתה) אמיתית לחשוש מישראל. הוא לא פעל מתוך שנאת יהודים "לשמה". מחובתו כמלך, להגן על עמו. גם לעמלק - העם ממנו צמח המן - ניתן למצוא סיבה, למה תקפו את ישראל: העמלקים חששו, שעם ישראל יתפוס את מקורות המחייה שלהם במדבר, שהרי העמלקים הם עם נוודים, החיים במדבר. אבל נגזר עליהם השמדה, כי הם עם "טפיל", החי על שוד ורצח, והקב"ה אינו רוצה שיהיו בעולמו עמים כאלה.

אבל המן, במקום להסתפק בקרן מרדכי ש"חטא" לו, רצה להרוג את כל היהודים. למה! הרי אם איזה הודי מ-127

מדינות המלך - לא היה משתחוה להמן, וכי היה הוא גוור מוות לכל היהודים!! אלא, כאן מתחיל היסוד האנטישמי: הרי עלילת המגילה מתרחשת בתקופת תחילת בית שני, וכבר עלו עזרא ונחמיה לירושלים. למעשה, החלה "שיבת ציון", בהתאם לחזון הנביאים. אז למה נשארו יהודים בגולה? כי היה להם שם תנאי "אמריקה", כפי שגם המדרש רומז לכך, באומר, שהם נהנו מסעודתו של אחשנדרוש, כי הם התערו שם. זו הפעם הראשונה, שיהודים אמורים לעלות ארצה מתוך בחירה חופשית והם לא עלו. אז מפעיל הקב"ה נגדם נשק "חדש": אנטישמיות, שנועדה להזכיר ליושבי הגולה, שהם תמיד יהיו יהודים. יש לשים לב לנאום המן - המשכנע את המלך, וטראו שם את טענות היסוד כנגד היהודים בכל דור, והמלך משתכנע מיד. למה לא כינס קודם את יועציו, כפי שעשה אחרי סירוב נשפתי? ולמה שיסכימו 127 מדינות, שלא כולן חסידי המלך, לקום ולהרוג את שכניהם היהודים? כי גם בהם הכניס הקב"ה את מידת האנטישמיות. עתה גם תבינו, למה ציווה מרדכי, שאסתר לא תגלה את עמה, כי לו חטאה, כמו נשפתי, הוא לא היה הורג רק אותה...

מנחם אדלשטיין

"מתורתם"

"וכל זה איננו שוה לי"

"וכל זה איננו שוה לי, בכל עת אשר אני ראה את מרדכי היהודי יושב בשער המלך" (אסתר ה, יג). כך אמר המן לאוהביו ולקשר אשתו. המן חזר ממשנה היין, ובדרך ראה את מרדכי היהודי יושב בשער המלך "ולא קם ולא זע ממנו" (שם ה, ט). מרדכי לא היה סתם אדם, הוא היה שופט בממלכה, לכן ישב "בשער המלך" (שם ב, כא). "שער" בתנ"ך פירושו - בית המשפט [למשל: "ונדע בפשעים בעלה" (משלי לא, כג)]. העובדה שאחד מבעלי התפקידים בממלכה לזול בהמן, חרתה לו מאוד והוציאה אותו משלוותו.

ועדיין, התגובה נראית מעט קיצונית. וכי באמת כל העושר והכבוד שקיבל המן, לא היו שווים לו בגלל מרדכי היהודי?

העובדה שיש מישהו שלא קם ולא זע מהמן, ערערה אותו. אם ננסה להתחקות אחר הלכי רוחו, נבין, שלעושר שלו היו שתי תועלות - התועלת הקטנה הייתה התועלת הכלכלית, והתועלת הגדולה הייתה תחושת החשיבות שהעושר ניתן לו. המלך גידל ונישא אותו מעל כל השרים אשר איתו, וכולם נותנים לזה אישורים - כולם משתחוים לו. חוץ מאדם אחד, שאומר להמן ללא

מילים - "איני מתרגש מהעושר והמעמד שקיבלת, אני עדיין חושב שלא ראוי להשתחוות לך". אם המן היה מאמין שהוא שווה, כמו שהוא רצה לטעון שהוא שווה, ההתנהגות של מרדכי לא הייתה מפריעה לו. או שהיה מתעלם, או שהיה מטפל, אך ודאי שהוא לא היה מתערער בצורה שכזאת. רק מפני שבתוך תוכו - המן ידע שהוא מסתובב עם מסכה, האדם שהעיו לומר לו את זה כל-כך זעזע אותו.

בכיוון אחר לגמרי, שמעתי מפי הרב שבת רפפורט (ראש "המכון הגבוה לתורה", אוניברסיטת בר-אילן), שבדברי המן רמוזה נקודת אמת פנימית. אם נשים לב, שמו של הקב"ה מסתתר בסופי התיבות של המילים "וכל זה איננו שוה לי".

לעיתים, צריך יהודי לקום ולומר, שכל העושר הגשמי והרוחני שקיבל מידי הקב"ה - לא שווה לו שום דבר, אם הוא אינו מממש את יעודו עד הסוף. אם "חסרה הנקודה", אם האדם לא מביא לידי ביטוי את מה שהוא אמור לבטא, אז כל הדברים הגדולים שיש לו - אינם שווים.

זאת אמירה קיצונית, ואפילו חצופה כלפי שמיא - כך לזלול בכל מה שקיבל מידי הקב"ה, לכן היא יכולה להיאמר רק מפי אדם רשע. אך יחד עם זאת, יש בה אמת פנימית ולכן שמו של הקב"ה מסתתר באמירה הזאת.

איתי וייס

פינת ההלכה

קריאת המגילה (ב)

למדנו בשבת שעברה, שמי שלא שמע אפילו מילה אחת מהשליח-ציבור הקורא את מגילת אסתר - חייב להשלים ולקרוא את המילים החסרות מתוך החומש. ואף שנחשב כקריאה שבעל-פה, מכל מקום, כל עוד אינו קורא את חֲצִיָּה בעל-פה, הרי זה מותר.

הפעם נעסוק, באדם שיש לו מגילה קְשֶׁה [לא חומש] וקורא בעצמו בלחש עם השליח-ציבור, האם ראוי לעשות זאת? משום, שגם כאשר קורא בעצמו - נחשב כקורא בציבור ולא ביחיד, או שאין לעשות זאת משום שנחשב כקורא יחיד, אף ששומע את השליח-ציבור, כיוון שקורא בעצמו מהמגילה.

ה"משנה ברורה" (סימן תרצ, סקכ"ו) כתב: "כתב ה'פרי מגדים', כל זך אָמַר שְׂמִים - נכון שיהיה לו מגלה כשרה בידו וְלִקְרָא מִלָּה בְּמִלָּה בְּלַחֲשָׁה, שאי אפשר לְשַׁמֵּעַ מִן הַשְּׁלִיחַ-צִיבּוֹר הַכֹּל, וּבִפְרָט שֶׁהַעֲרִים מִבְּלָבָיִם".

משמע מדבריו, שאדם הקורא בלחש עם השליח-ציבור, נחשב כקורא בציבור ולא ביחידות. וכן דעת

ה"חזון איש" (אורח חיים, סימן קנה, סק"ב), משום שדין קריאה בעשרה - אינו דווקא שאחד קורא ותשעה שומעים, אלא אפילו כשכל אחד קורא במגילה שלו. והוסיף ה"חזון איש", שאפילו שאינם קוראים מילה במילה יחד, מכל מקום, נחשב כקריאה בציבור.

אמנם, הרב יצחק זאב סולוביצ'יק (הגרי"ז, "הרב מבריסק", ב"תשובות והנהגות" - ח"ב, סימן שט; "מועדים וזמנים" - ח"ב, סימן קעג) סובר, שאין לקרוא באופן כזה, כיוון שיש לחשוש שדינו כיחיד ולא כציבור, בפרט כשחל פורים בשבת וקוראים את המגילה ביום ששי, משום שקריאה שלא בזמנה - חייבת להיות דווקא בעשרה ולא ביחיד.

הרב שריה דבליצקי ("פורים משולש", פ"ב, הערה כו) ביאר, שגם לדעת הגרי"ז, אם קורא מילה במילה עם השליח-ציבור, נחשב כקורא בציבור ואינו נחשב כקורא ביחיד. רק אם אינו קורא ממש ביחד עם הבעל-קורא, נחשב לפי הגרי"ז כיחיד ולא כציבור. והסיבה, שמכל מקום הגרי"ז הורה לשתוק ולא לקרוא עם הבעל-קורא הוא, משום שלמעשה קשה לקרוא ביחד עם הבעל-קורא מילה במילה [ועיין בספר "פורים משולש" (שם), שמבאר שדברי הגרי"ז מתיישבים אף לפי דברי ה"משנה ברורה" הני"ל].

הרב אריה ויזל

"עד דלא ידע..."

"אמר רבא: מיחייב איניש לבסומי בפוריא, עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי" (מגילה ז, ב). בהמשך, מספרת לנו הגמרא (בתרגום מארמית): רבה ורבי זינא, עשו סעודת פורים ביחד. השתכרו וקם רבה ושחט את רבי זינא. למחרת, ביקש עליו רחמים וחי. כעבור שנה, אמר לו [רבה]: נעשה סעודת פורים ביחד? אמר לו [רבי זינא]: לא בכל שעה ושעה, מתרחש נס.

סיפור זה מביא אותנו לשאלה, מה משמעות "עד דלא ידע". האם המשמעות היא "עד ועד בכלל", כלומר, שאכן לא נדע את ההבדל, או שהמשמעות היא עד הגבול הדק המבדיל בין אבדן עשתונות מוחלט, לבין היכולת להבחין בין טוב לרע?

ככלל, מנהגי פורים מעלים בפנינו שאלות נוספות. אנו מרשים לעצמנו מעשים, שקיימים כתיקנם - לא היינו מעלים על דעתנו, למשל, המנהג להתחפש בפורים, משחקי פורים וכיו"ב. הרמ"א (אורח חיים, סימן תרצו, ח) אומר: "ומה שנהגו ללבוש פרצופים בפורים, וגבר לובש שְׂמֵלַת אִשָּׁה ואשה כלי גבר - אין איסור בָּדָבֵר, מאחר שאין מכוונין אלא לשמחה בעלמא; וכן בלבישת פְּלָאִים דרבנן. ויש אומרים דאסור, אבל המנהג קסברא הראשונה. וכן בני אדם החוטפים זה מזה דרך שמחה, אין בזה משום יל תגזול ונהגו כך, ובלבד שלא יעשו דבר שלא כהוגן על פי טובי העיר". משמע, שכמעט הכל מותר מפני השמחה, אלא שבסופו של דבר גם לשמחה יש גבולות, כדבריו: "ויבלבד שלא יעשו דבר שלא

"חנוך לנער"

כהוגן על פי טובי העיר". דרכם של בני אדם, בשעת שמחה, לטשטש מעט את הגבולות וכמובן שרוב בני האדם מקבלים זאת בעין טובה, שהרי ברור שהכוונה היא רק לשמח ולשמוח ולא חס ושלום מתוך כוונה רעה כל שהיא.

אנו אמונים על הפסוק בתהלים (ב, יא): "עֲבָדוּ אֶת ה' בִּירָאָה וּגְיִלוּ בְרַעְדָּה". אומרת על כך הגמרא (ברכות ל, ב): "מאי וְגִיִּלוּ בְרַעְדָּה? אמר רב אֶזְרָא בר מִתְּנָא אמר רב: במקום גילה, שם תהא רעיה. אֶפְיֵי הֵנָּה יְתִיב קְמִיָּה דְרַבְּהִי חֲזִינְיָה דְהֵנָּה קָא בְּדַח טוֹבָא, אמר: וְגִיִּלוּ בְרַעְדָּה? יְתִיב: אמר ליה: אנא תפילין מְנַחֵנָּא". רוצה לומר, גם בשעת השמחה - אין להסיח את הדעת מהעיקר, שהשמחה מכוונת לשם שמים ולקיום המצוות.

מכאן, שהצבת גבולות ברורים - חשובה לא רק בזמנים של ישוב הדעת, שבהם האדם נותן דעתו לפרטים הקטנים שמסביבו וקל לו להגביל את עצמו במותר ובראוי. הצבת הגבולות חשובה דווקא בזמנים בהם האדם נוטה לשחרר את הרסן, לשכוח את עצמו, ומכאן להגיע לאותו מצב המצריך נס, דוגמת המעשה ברבה ורבי זינא. "עד דלא ידע", רק עד ולא יותר מכך.

נפתלי יערי